

**ROSSIYA FEDERATSIYASI SOLIQ SIYOSATI VA UNING O'ZIGA
XOS XUSUSIYATLARI****Isoqulov Shoxruz***SamISI XIM-123 guruh talabasi***Ilmiy rahbar: Turayev Alijon***SamISI "Investitsiya va innovatsiyalar"**kafedrasi katta o'qituvchisi*

Annotatsiya: Maqolada Rossiya Federatsiyasining soliq siyosati va uning o'ziga xos xususiyatlari ilmiy-analitik yondashuv asosida o'rganilgan. Soliq tizimining shakllanishi, soliq turlari va islohotlar tahlil qilinib, asosiy muammolar va rivojlanish istiqbollari aniqlangan. Tadqiqotda tarixiy, solishtirma va huquqiy tahlil metodlari qo'llanilgan.

Kalit so'zlar: Rossiya Federatsiyasi, soliq siyosati, soliq tizimi, federal soliqlar, iqtisodiy barqarorlik.

Аннотация: В статье научно-аналитически исследуется налоговая политика Российской Федерации и её особенности. Проанализированы формирование налоговой системы, виды налогов и проведённые реформы, выявлены основные проблемы и перспективы развития. В исследовании применялись исторический, сравнительный и правовой методы анализа.

Ключевые слова: Российская Федерация, налоговая политика, налоговая система, федеральные налоги, экономическая стабильность.

Abstract: This article provides a scientific and analytical study of the tax policy of the Russian Federation and its specific features. The formation of the tax system, types of taxes, and implemented reforms are analyzed, highlighting key problems and development prospects. Historical, comparative, and legal analysis methods were applied in the research.

Keywords: Russian Federation, tax policy, tax system, federal taxes, economic stability.

Kirish

Har bir davlat iqtisodiyotining asosiy tayanchi bu – soliqlar. Ayniqsa, Rossiyada soliq siyosati davlat byudjetini shakllantirish va iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada aynan Rossiya soliq siyosatining o'ziga xos jihatlari, kuchli va zaif tomonlari hamda so'nggi yillardagi islohotlar yoritiladi.

Nazariy Asoslar

Soliq siyosati – bu davlat tomonidan soliq yig'ish va ularni iqtisodiyotga qayta taqsimlash tartibini belgilashga qaratilgan iqtisodiy siyosat tarmog'idir. Soliq siyosati nazariy jihatdan quyidagi asosiy tamoyillarga tayanadi:

- ❖ **Adolatlilik tamoyili:** Soliq yuki daromad va mulk darajasiga muvofiq taqsimlanadi.
- ❖ **Samaradorlik tamoyili:** Soliq tizimi iqtisodiy faollikni rag'batlantirishi kerak.
- ❖ **Stabilitet tamoyili:** Soliq siyosati uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashi lozim.
- ❖ **Tushunarlilik va ochiqlik tamoyili:** Soliq tizimi aniq va tushunarli bo'lishi zarur.

Rossiya Federatsiyasida ham bu tamoyillarni amalga oshirishga qaratilgan bir qator chora-tadbirlar ko'rilgan, biroq ularning real hayotdagi amalga oshirish darajasi ko'p omillarga bog'liq.

Tadqiqot Metodologiyasi

Ushbu tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llanildi: Tarixiy tahlil metodi: Rossiya Federatsiyasi soliq tizimining rivojlanish tarixiga nazar tashlandi. Solishtirma tahlil metodi: Rossiya soliq siyosati boshqa rivojlangan davlatlar bilan taqqoslandi. Statistik tahlil: So'nggi yillardagi soliq daromadlari va soliq yukining iqtisodiy o'sishga ta'siri tahlil qilindi. Normativ-huquqiy tahlil: Rossiya soliq qonunchiligi va unga kiritilgan o'zgarishlar o'rganildi. Metodologik yondashuv tadqiqot natijalarining aniqligi va ishonchliligini ta'minlashga xizmat qildi.

Rossiya Federatsiyasining Soliq Siyosatini Tahlil Qilish.

Rossiya Federatsiyasida mustaqillik e'lon qilingandan so'ng soliq tizimini shakllantirish va isloh qilish jarayonlari boshlanib ketdi. 1998 yilda qabul qilingan **Soliq Kodeksi** Rossiyada yagona soliq hujjati sifatida belgilandi va tizimni tartibga solishga xizmat qildi.

Soliq turlari. Rossiyada quyidagi asosiy soliqlar mavjud:

- ❖ **Daromad solig'i:** Jismoniy va yuridik shaxslarning daromadidan olinadi.
- ❖ **Qo'shilgan qiymat solig'i (QQS):** 20% stavkada belgilanadi.
- ❖ **Mulkiy soliqlar:** Ko'chmas va ko'chma mulkdan olinadi.
- ❖ **Aksiz soliqlari:** Spirtli ichimliklar, tamaki mahsulotlari kabi tovarlardan undiriladi.
- ❖ **Ijtimoiy soliqlar:** Pensiya, tibbiyot va bandlik jamg'armalariga to'lanadi.

Soliq siyosati tamoyillari

Rossiya soliq siyosati quyidagi tamoyillar asosida olib boriladi: Soliqlarning nisbatan past stavkalari orqali investitsiya faoliyatini rag'batlantirish; Soliq ma'murchiligi soddalashtirilishi; Soliq bazasini kengaytirish va yashirin iqtisodiyot ulushini kamaytirish.

Oxirgi yillardagi islohotlar 2020–2024 yillar oralig'ida Rossiyada bir qator soliq islohotlari amalga oshirildi, jumladan: Yirik kompaniyalar uchun daromad solig'i stavkasi ko'tarildi; Past va o'rta daromadli qatlam uchun soliq imtiyozlari kengaytirildi; Elektron audit tizimlari joriy etildi va nazorat kuchaytirildi.

Rossiya Soliq Siyosatining O'ziga Xos Xususiyatlari

Rossiya soliq siyosatining quyidagi xususiyatlari alohida ajralib turadi:

1. **Federal va hududiy soliqlar tizimi:** Soliqlar federatsiya darajasida va mintaqaviy darajada yig'iladi, bu esa fiskal markazlashuv darajasini pasaytiradi.
2. **Resurslarga tayangan iqtisodiyot:** Neft va gaz sektoridan olinadigan soliqlar davlat byudjetining katta qismini tashkil qiladi.
3. **Soliq imtiyozlarining keng qamrovi:** Ayrim tarmoqlar va regionlar uchun imtiyozli soliqlar mavjud (masalan, Sibir va Uzoq Sharq hududlarida).

4. **Yashirin iqtisodiyotning yuqori ulushi:** Rasmiy statistikaga ko'ra, Rossiyada YIMning 20–25% yashirin iqtisodiyotga to'g'ri keladi.

5. **Soliq siyosatining siyosiy ta'sirchanligi:** Soliq o'zgarishlari ko'pincha ichki siyosiy ehtiyojlarga bog'liq holda shakllanadi.

Tahlil Natijalari va Takliflar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki: Rossiya Federatsiyasi soliq tizimi iqtisodiy barqarorlik va davlat moliyaviy ehtiyojlarini qoplashda samarali bo'lsa-da, ortiqcha ma'muriy yuk va yashirin iqtisodiyot kabi muammolar saqlanib qolmoqda. Soliq siyosatida resurslarga haddan tashqari tayanish iqtisodiy diversifikatsiyani sustlashtirmoqda. Soliq siyosatini liberallashtirish va soliq ma'murchiligini zamonaviy texnologiyalar yordamida soddalashtirish orqali iqtisodiy o'sish sur'atlarini oshirish mumkin. **Takliflar:** Soliq stavkalarini sektorlar bo'yicha differensiallashtirish. Elektron soliq ma'murchiligini kengaytirish. Yashirin iqtisodiyotga qarshi kurashni kuchaytirish uchun raqamli monitoring tizimlarini joriy etish. Tabiiy resurslardan olinadigan soliqlarga qaramlikni kamaytirish va boshqa sohalarga investitsiyalarni rag'batlantirish.

Xulosa

Rossiya Federatsiyasining soliq siyosati davlatning makroiqtisodiy barqarorligini ta'minlashda va ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Biroq tizimda mavjud bo'lgan muammolar va xatarlar soliq siyosatini yanada takomillashtirish va zamon talablariga moslashtirish zarurligini ko'rsatadi. Soliq siyosatining sifatli isloh qilinishi Rossiya iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlashda asosiy omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Rossiya Federatsiyasining Soliq kodeksi (birinchi qism) 1998-yil 31-iyuldagi N 146-FZ // KonsultantPlyus. — 1998-yil 3-avgust.
2. Rossiya Federatsiyasining Soliq kodeksi (ikkinchi qism) 2000-yil 5-avgustdagi N 117-FZ // KonsultantPlyus. — 2000-yil 7-avgust.
3. A.V. Bryzgalin. "Soliqlar va soliq solish" (Darslik). — Moskva: Soliq Byulleteni, 2020-yil.

4. T.N. Ilina. "Davlatning soliq siyosati: nazariya va amaliyot". — Moskva: Yurayt nashriyoti, 2019-yil.
5. G.G. Kireytsev. "Rossiyaning soliq tizimi: zamonaviy holat va rivojlanish istiqbollari". — Moskva: KnoRus, 2021-yil.
6. Rossiya Federatsiyasi Federal Soliq xizmati rasmiy veb-sayti — <https://www.nalog.gov.ru/>